



## LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

### PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ PRAVIENIŠKIŲ PATAISOS NAMUS-ATVIRĄJĄ KOLONIJĄ

2019-04-17 Nr. 4D-2019/1-98  
Vilnius

#### SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos (toliau vadinama – Pravieniškių PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), registruojant prašymus ir skundus.

2. Pareiškėjas skunde nurodė:

2.1. Bausmę atlieka kamerų tipo patalpose, todėl negali laisvai vaikščioti po pataisos namų teritoriją ir susitikti su pareigūnais. Beveik kiekvieną dieną jis turi parengęs išsiųsti laišką arba įteikti prašymą / skundą pareigūnui, tačiau pareigūnai į uždarąją zoną ateina labai retai, dėl to suvaržoma Pareiškėjo teisė rašyti skundus ir prašymus;

2.2. ne kartą kreipėsi į pataisos namų administraciją dėl sunkumų įteikti skundus ir prašymus būdinčiam pareigūnui, tačiau situacija nesikeičia, problemos nesprensdžiamos.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo skundą.

#### TYRIMAS IR IŠVADOS

##### *Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės*

4. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019-02-05 raštu Nr. 4D-2019/1-98/3D-337 kreipėsi į Pravieniškių PN administraciją prašydamas paaiškinti skunde nurodytas aplinkybes.

5. Pravieniškių PN administracija 2019-02-26 raštu Nr. S-4628 Seimo kontrolierių informavo:

5.1. „Nuteistasis X už režimo reikalavimų nevykdymus yra eilę kartų baustas drausmine tvarka, paskutiniaisiais duomenimis, turi 109 galiojančias nuobaudas, paskirtą nuobaudą atlieka Kamerų tipo patalpose, sistemingai ir itin piktybiškai pažeidinėja nustatytą tvarką, nuolat piktybiškai ir nepagrįstai skundžia įstaigos administracijos veiksmus, dėl daugelio teisėtų administracijos sprendimų ar veiksmų, kurie netenkina jo asmeninių interesų ar norų, minėtas nuteistasis pateikia skundus įstaigos vadovui ar kitoms valstybinėms institucijoms.“

5.2. „Informuojame, pareigūno, paskirto tik surinkti nuteistųjų skundus / prašymus, nėra. Nuteistųjų skundus / prašymus surinkinėja ir registruoja Resocializacijos skyriaus specialistas (toliau – Specialistas), atsakingas už nuteistųjų socialinės reabilitacijos procesus paskirtame būryje.

Pažymėtina, kad Specialistas, be nuteistųjų, nuobaudas atliekančių Kamerų tipo patalpose lankymo, vadovauja ir dviem nuteistųjų būriams. Dirbdamas su būrių nuteistaisiais Specialistas ne tik konsultuoja nuteistuosius, bet ir sprendžia eilę kitų nuteistųjų klausimų (ruošia dokumentus Lygtinio paleidimo komisijai, ruošia dokumentines medžiagas Drausmės komisijų posėdžiams dėl nuteistųjų skatinimų, baudimų, pats minėtose komisijose dalyvauja, nagrinėja rašytinius prašymus, rengia atsakymų projektus, pažymas, sudarinėja grafikus). Atskiro, patvirtinto grafiko, kuriame būtų numatyta laikas, koku laiku pareigūnas kiekvieną dieną uždarojoje zonoje registruoja nuteistųjų skundus / prašymus, sudaryto bei pakabinto uždarojoje zonoje nėra.“

5.3. „Pažymėtina, kad laikotarpiu nuo 2018-11-30 iki 2019-02-05, iš nuteistojo X paimta ir užregistruota per 160 skundų / prašymų. Tai akivaizdžiai paneigia nuteistojo skunde dėstomą teiginį, kad yra problema įteikti skundus / prašymus. Nuteistieji asmeniniais klausimais priimami vadovaujantis Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių XXXI skyriuje nustatyta tvarka. Taip pat įstaigoje yra patvirtintas nuteistųjų priėmimo asmeniniais klausimais grafikas. Minėtas grafikas yra iškabintas uždarojoje zonoje, informaciniuose stenduose, taip pat išduodamas nuteistiesiems į kameras. Su grafiku uždarojoje zonoje nuobaudas atliekantys nuteistieji gali susipažinti tiek informaciniuose stenduose, tiek kameroje.“

### ***Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai***

#### **6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):**

*11 straipsnis. Bendrosios nuteistųjų teisės* – „1. Nuteistieji turi teisę teisės aktų nustatyta tvarka: 1) gauti rašytinę informaciją apie bausmės atlikimo tvarką ir sąlygas, savo teises bei pareigas. Šią informaciją bausmės vykdymo institucija pateikia lietuvių kalba arba nuteistojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią nuteistasis supranta; 2) kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į bausmės vykdymo ar kitų valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ar tarptautines institucijas; [...]“;

*12 straipsnis. Bendrosios nuteistųjų pareigos* – „2. Nuteistieji privalo vykdyti bausmės vykdymo institucijos, įstaigos arba pareigūno nurodymus ir įsakymus [...]“;

*99 straipsnis. Nuteistųjų teisė susirašinėti* – „1. Nuteistiesiems leidžiama siųsti ir gauti neribotą kiekį laiškų. [...] 3. Pataisos įstaigos administracija nuteistojo vardu gautus laiškus jam įteikia, taip pat nuteistųjų įteiktus laiškus išsiunčia adresatams ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo laiško gavimo ar įteikimo dienos. 4. Siunčiamų laiškų pašto išlaidas apmoka patys nuteistieji. [...] 6. Nuteistųjų laiškų išsiuntimo ir gavimo tvarką nustato Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklės“;

*100 straipsnis. Nuteistųjų teisė kreiptis į valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ir tarptautines institucijas su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais* – „1. Nuteistieji turi teisę kreiptis su pasiūlymais, prašymais (pareiškimais), peticijomis ir skundais į valstybės ir savivaldybių institucijų pareigūnus ir tarnautojus, nevyriausybinės organizacijas ir tarptautines institucijas. Prie nuteistųjų pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų, jeigu reikia, pridedami pataisos įstaigos administracijos aiškinamieji raštai“;

*183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas* – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

#### **7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo:**

*3 straipsnis. Viešojo administravimo principai* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...]; 4) nepiktnaudžiavimo valdžia. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...].“

8. Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194, nustatyta:

„91. Laiškus kartu su neužklijuotais vokais nuteistieji įteikia pataisos įstaigos direktoriaus įsakymu įgaliotiems darbuotojams. Laiškas ir vokas nuteistojo akivaizdoje patikrinamas, ar juose nėra kitų objektų, išskyrus laišką, nuotraukas, atvirukus, pašto ženklus, vokus ir dokumentus, kuriuos leidžiama turėti nuteistajam. Laiškas ir vokas, ant kurio nenurodytas siuntėjo vardas ir pavardė, laiško gavėjo adresas, laišką, kuris siunčiamas kito nuteistojo vardu, taip pat laišką ir voką, kuriuose yra kitų objektų, nepriimami.

[...]

187. Asmeniniais klausimais nuteistuosius priima pataisos įstaigų vadovybė ir tarnybų vadovai pagal savo kompetenciją.

188. Įrašus apie nuteistųjų priėmimą asmeniniais klausimais šių taisyklių 187 punkte nurodyti darbuotojai daro Nuteistųjų priėmimo asmeniniais klausimais apskaitos žurnale (29 priedas).

189. Pataisos įstaigos direktorius ir pataisos įstaigos direktoriaus pavaduotojai įrašus apie nuteistųjų priėmimą daro atskiruose žurnaluose, o tarnybų vadovai – bendrame žurnale. Visi nuteistųjų priėmimo asmeniniais klausimais registracijos žurnalai įforminami, registruojami ir saugomi pataisos įstaigos raštinėje teisės aktų nustatyta tvarka.

190. Pataisos įstaigos direktorius arba jį pavaduojantis pareigūnas, arba pataisos įstaigos direktoriaus pavaduotojas ne rečiau kaip kartą per dvi savaites tikrina, kaip darbuotojai laikosi pataisos įstaigos direktoriaus įsakymu patvirtinto nuteistųjų priėmimo asmeniniais klausimais grafiko ir kaip vykdomi šio priėmimo metu priimti sprendimai.

191. Pataisos įstaigos direktorius ne rečiau kaip kartą per mėnesį organizuoja nuteistųjų klausimų ir atsakymų valandėles, kuriose dalyvauja įstaigos direktorius, jo pavaduotojai ir tarnybų atstovai.

[...]

194. Nuteistieji rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus įteikia pataisos įstaigos direktoriaus paskirtam administracijos atstovui. Administracijos atstovas juos registruoja Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnale (30 priedas) ir duoda nuteistajam pasirašyti arba šiuos nuteistųjų pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus registruoja elektroninėje apskaitos (registracijos) sistemoje. Pasiūlymai, prašymai (pareiškimai), peticijos ir skundai, kuriuos reikia išsiųsti, išsiunčiami, o skirti pataisos įstaigos direktoriui perduodami per vieną darbo dieną nuo jų įteikimo (gavimo) momento.

Nuteistųjų rašytiniai pasiūlymai, prašymai (pareiškimai), peticijos ir skundai, skirti pataisos įstaigos direktoriui, registruojami atskirame Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnale (30 priedas) arba elektroninėje apskaitos (registracijos) sistemoje.

195. Gauti pašto vokuose nuteistųjų rašytiniai pasiūlymai, prašymai (pareiškimai), peticijos ir skundai, kuriuos reikia išsiųsti, nedelsiant perduodami pataisos įstaigos raštinei. Raštinės

darbuotojai nuteistųjų rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus registruoja teisės aktų nustatyta tvarka.

Nuteistųjų rašytiniai pasiūlymai, prašymai (pareiškimai), peticijos ir skundai, skirti pataisos įstaigos direktoriui, pataisos įstaigos raštinei neperduodami ir joje neregistruojami. Jie registruojami ir perduodami šių taisyklių 194 punkte nustatyta tvarka.

196. Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų registracijos žurnalai išduodami teisės aktų nustatyta tvarka.“

### *Tyrimo išvados*

9. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriui nurodė, kad beveik kiekvieną dieną jis turi parengęs išsiųsti laišką arba įteikti prašymą / skundą pareigūnui, tačiau pareigūnai į uždarąją zoną ateina labai retai, dėl to suvaržoma jo teisė rašyti skundus ir prašymus.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas dažnai kreipiasi į pataisos namų administraciją arba kitas institucijas su skundais ir prašymais. Nuo 2018-11-30 iki 2019-02-05 buvo užregistruota daugiau nei 160 jo skundų / prašymų.

Iš Seimo kontrolieriui pateiktų registracijos žurnalų kopijų nustatyta, kad vieną dieną Pareiškėjas pareigūnui įteikė užregistruoti net 26 skundus / prašymus, kitą dieną – 13 skundų / prašymų, trečią dieną – 11 skundų / prašymų. Šis skundų / prašymų kiekis užregistruotas per 10 dienų. Iš pateiktų dokumentų kopijų nustatyta, kad Pareiškėjas skundus ir prašymus pareigūnams dažniausiai teikia keletą kartų per savaitę.

Pravieniškių PN administracija paaiškino, kad įstaigoje nėra konkretaus pareigūno, atsakingo tik už korespondencijos surinkimą. Šį darbą atlieka Resocializacijos skyriaus specialistas, kuris atsakingas už keleto nuteistųjų būrių resocializacijos procesus (prašymų / skundų nagrinėjimas, dokumentų rengimas lygtiniam paleidimui, medžiagos rengimas Drausmės komisijų posėdžiams, įvairių klausimų sprendimas).

11. BVK 99 ir 100 straipsniuose įtvirtinta nuteistųjų teisė susirašinėti su artimaisiais, siųsti skundus ir prašymus valstybės institucijoms. Pataisos įstaigų administracijos privalo užtikrinti šios bei kitų nuteistųjų teisių įgyvendinimą.

Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklėse reglamentuota laiškų surinkimo ir išsiuntimo tvarka. Pagal šių taisyklių 91 ir 194 punktus, laiškus kartu su neužklijuotais vokais, rašytinius pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus nuteistieji įteikia pataisos įstaigos direktoriaus įsakymu įgaliotiems darbuotojams. Administracijos atstovas juos registruoja Nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), peticijų ir skundų apskaitos žurnale ir duoda nuteistajam pasirašyti arba šiuos nuteistųjų pasiūlymus, prašymus (pareiškimus), peticijas ir skundus registruoja elektroninėje apskaitos (registracijos) sistemoje. Pasiūlymai, prašymai (pareiškimai), peticijos ir skundai, kuriuos reikia išsiųsti, išsiunčiami, o skirti pataisos įstaigos direktoriui perduodami per vieną darbo dieną nuo jų įteikimo (gavimo) momento.

12. Įvertinus tyrimo metu nustatytas ir pirmiau išdėstytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pravieniškių PN nebuvo apribota Pareiškėjo teisė susirašinėti arba kreiptis su skundais ir prašymais, nes iš pateiktų dokumentų kopijų nustatyta, jog tiriamu laikotarpiu buvo užregistruota daug šio nuteistojo skundų ir prašymų, registracijos žurnale yra Pareiškėjo parašai; skundai ir prašymai kartais buvo registruojami kas dieną, kartais – kas dvi ar tris dienas, todėl skundas dėl Pravieniškių PN pareigūnų veiksmų, susijusių su prašymų arba skundų registravimu, atmestinas.

**SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS**

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X skundą dėl Pravieniškių pataisos namų-atvirosios kolonijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), registruojant jo prašymus ir skundus, atmesti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas